

Betænkning afgivet af Social-, Indenrigs- og Børneudvalget den 4. april 2019

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven, lov om social service og forskellige andre love

(Kontinuitet og enkle forløb for børn, der adopteres uden samtykke)

[af børne- og socialministeren (Mai Mercado)]

1. Ændringsforslag

Børne- og socialministeren har stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, LA, RV og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DF og ALT) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL og SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Inuit Ataqatigiit, Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at lovforslaget er en opfølgning på et lovforslag fra 2015 om lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke m.v. (folketingssåret 2014-15, 1. samling, L 121, Forslag til lov om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke m.v.)). I 2015 var der et flertal i Folketinget, der lempede reglerne om adoption uden samtykke, tvangsbortadoption, fordi man mente, at der var for få tvangsbortadoptioner. Formålet med lovforslaget var bl.a., at der skulle være flere tvangsbortadoptioner. Dengang stemte

DF imod lovforslaget og dermed lempelsen af betingelserne for adoption uden samtykke m.v.

Det er DF's holdning, at en tvangsbortadoption er et voldsomt indgreb i familier og ikke mindst børns rettigheder. Børns ret til deres forældre er helt grundlæggende, og derfor bør et indgreb som adoption uden samtykke ikke foretages uden en høj grad af sikkerhed for, at det er absolut det bedste for barnet, eller uden en høj grad af sikkerhed for, at andre og mindre indgreb ikke er tilstrækkelige til at sikre barnets trivsel. Barnets tarv er altid det vigtigste. En tvangsbortadoption er et definitivt brud med barnets biologiske ophav, og samtidig er det fra adoptionsområdet generelt kendt, at mange adopterede senere i livet får et behov for at have kendskab til deres eget ophav og historie.

Baggrunden for det tidligere lovforslag, L 121 fra 2015, var ifølge bemærkningerne, at der havde været for få tvangsbortadoptioner, og med lovforslaget skulle det desuden fremover kun sandsynliggøres og ikke længere godtgøres, at forældrene varigt var uden forældreevne. Under udvalgsbehandlingen af lovforslaget dengang var det ikke muligt at få afklaret, hvilke kriterier der skulle benyttes for at afklare, om det var sandsynliggjort, at forældre varigt var uden forældreevne.

I DF mener vi, at det er bydende nødvendigt at forstå, at man ikke blot kan viske et barns biologiske ophav og rødder væk, og at en familie trods problemer ikke blot kan erstattes med en ny. Det bekymrer DF, at grundlaget for så vidtgående indgreb som en tvangsbortadoption, dvs. børnefaglige undersøgelser og forældrekompetenceundersøgelser, er af så vidt forskellig kvalitet og udførelse fra kommune til kommune, og at der hidtil er set rigtig mange fejl i sådanne saggers oplysninger. Tænk, hvis Cathrine og Kevins datter var blevet tvangsbortadopteret, mens hun var anbragt ved en fejl

(»Kommunen tog fejl: Kevin og Catrines datter blev tvangsfjernet på neonatalafdelingen«, den 5. juni 2018, dr.dk).

Endvidere er vi i DF bekymret over, at det stadig ikke er nærmere defineret, hvad en sandsynliggørelse af varigt tab af forældreverne indebærer, hvilket ifølge loven vil være kriteriet for tvangsbortadoption. DF frygter, at det usikre grundlag vil kunne føre til, at børn får frataget deres forældre uden et sikkert grundlag for, at det er det bedste for dem. DF frygter især, at det vil ramme eksempelvis børn af forældre med et handicap, eller børn, hvis forældre har et misbrug, men i fremtiden muligvis kan lægge dette bag sig og i større eller mindre grad kan komme til at spille en positiv rolle for barnet ud fra en konkret vurdering af, hvad der vurderes at være bedst for barnet.

Når Ankestyrelsen skal vurdere sagsakter, der kan være fyldt med fejl og mangler, er der også risiko for, at et barn bliver tvangsbortadopteret på et uoplyst grundlag, da der kan mangle en kvalitetssikring af sagerne. Det foreslås med lovforslaget, at afgørelseskompetencen i sager om adoption uden samtykke efter § 9 i adoptionsloven flyttes fra Familieretshuset til Ankestyrelsen. Familieretshuset skal herefter ikke behandle sager om adoption uden samtykke, og Ankestyrelsen vil dermed også overtage de til afgørelsen hørende opgaver, herunder afholdelse af børnesamtaler, meddelelse af bevilling til adoption og forelæggelse for Adoptionsnævnet i sager, hvor der er tvivl om barnets adopterbarhed, eller hvor barnet skal matches med en adoptant.

Herudover finder DF det bekymrende, at lovforslaget indebærer, at den kommende adoptivfamilie får forældremyndigheden over barnet, inden barnet overhovedet er bortadopteret. Der er allerede i dag mulighed for at sikre en stabil og kontinuerlig anbringelse for et barn, hvis man gør sig umage, og barnet kan så efterfølgende selv tage stilling til, om han/hun vil adopteres, når vedkommende bliver 18 år.

DF mener også, at netværket til barnet, f.eks. bedsteforældre m.fl., kan spille en positiv rolle, men oftest ser vi desværre, at man ikke inddrager barnets netværk i de store beslutninger, der skal træffes om et barns fremtid, selv om netværket kan være en stor ressource for barnet.

I DF har vi fremsat et beslutningsforslag om en kulegravning og nedsættelse af en ekspertgruppe på anbringelsesområdet, fordi vi mener, at det er der brug for (Beslutningsforslag nr. 105 om nedsættelse af en ekspertgruppe på anbringelsesområdet).

I DF mener vi ikke, at dette lovforslag er den rigtige vej at gå, og derfor kan DF ikke støtte lovforslaget.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *børne- og socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og SF):

Til § 3

1) *Nr. 1* affattes således:

»1. § 55, stk. 2, nr. 4, affattes således:

»4) Sager om adoption uden samtykke efter § 9 i adoptionsloven.««

[Teknisk ændring]

Til § 4

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. § 20 a, stk. 1, affattes således:

»Er barnet adopteret, kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v.««

[Præcisering af bestemmelsens indhold]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det fremgår af § 55, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, i hvilke sager Ankestyrelsen skal benytte udvidet votering ved afgørelsen af sager.

Ved § 61 i lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet blev § 55, stk. 2, nr. 3, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, ændret til § 55, stk. 2, nr. 4, som konsekvens af indsættelsen af et nyt nr. 3. § 55, stk. 2, nr. 4, vedrører sager om Ankestyrelsens behandling af sager om adoption uden samtykke. Ændringen fra december 2018 er ved en fejl ikke medtaget i lovforslaget, men dette korrigeres med dette ændringsforslag. Der er alene tale om en teknisk ændring.

Til nr. 2

Efter § 20 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1256 af 7. november 2018, kan der i helt særlige tilfælde fastsættes samvær eller anden form for kontakt mellem et adopteret barn og barnets oprindelige slægtninge, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær eller anden kontakt. Fastsættelse sker efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge. Afgørelse om fastsættelse af samvær efter § 20 a, stk. 1, træffes efter den 1. april 2019 af Familieretshuset eller familieretten efter bestemmelserne i lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset.

Det foreslås, at henvisningen til, at der kun kan fastsættes samvær eller anden form for kontakt efter § 20 a, stk. 1, i helt særlige tilfælde, udgår.

Bestemmelsen i § 20 a, stk. 1, blev indsat i forældreansvarsloven ved lov nr. 494 af 12. juni 2009. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at adgangen til at fastsætte samvær med barnet er begrænset til de helt særlige tilfælde, hvor en konkret vurdering af barnets bedste efter forældreansvarslovens § 4 fører til, at det vurderes som vigtigt for barnet at kunne bevare kontakten til forældrene, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 3198. Det var således hensigten med § 20 a i forældreansvarsloven, at der kunne fastsættes samvær og anden form for kontakt mellem et adopteret barn og barnets oprindelige slægt, hvis det var

bedst for barnet. Det var samtidig vurderingen, at samvær og anden form for kontakt kun ville være bedst for barnet i helt særlige tilfælde. Ved en fejl er denne vurdering kommet til at fremgå af bestemmelsen i § 20 a, uanset at der ikke ligger en særskilt begrænsning i begrebet helt særlige tilfælde. Med ændringsforslaget rettes denne fejl. Desuden er præciseringen af bestemmelsens ordlyd en opfølgning på en dom fra Højesteret, jf. Højesterets dom af 4. februar 2019 i sag 140/2018 og 144/2018, og i overensstemmelse med praksis.

Ændringsforslaget medfører ikke i øvrigt ændringer af bestemmelsen i § 20 a, stk. 1, i forældreansvarsloven. Der vil herefter kunne fastsættes samvær eller anden form for kontakt mellem det adopterede barn og barnets oprindelige slægt efter § 20 a, stk. 1, hvis det er til barnets bedste, jf. § 4, 1. pkt., i forældreansvarsloven. Familieretshuset og familieretten vil skulle have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold, jf. § 4, 2. pkt., i forældreansvarsloven. Herudover vil der være en formodning om, at det ikke er bedst for barnet, at der fastsættes samvær eller anden form for kontakt, hvis den oprindelige slægtning er dømt for visse former for alvorlig personfarlig kriminalitet, jf. lov nr. 202 af 5. marts 2019, som træder i kraft den 1. april 2019.

I vurderingen af barnets bedste vil der skulle anlægges en helhedsvurdering af barnets samlede situation både på kort og lang sigt. Barnets bedste vil have betydning for såvel vurderingen af, om der skal fastsættes samvær eller anden form for kontakt, som fastsættelsen af vilkår og hyppighed af eventuelt samvær eller anden kontakt. Det centrale i vurderingen af barnets bedste vil være barnets ret til samvær eller anden form for kontakt, hvis det er bedst for barnet, ikke de oprindelige slægtninges ret.

Det vil i vurderingen af barnets bedste skulle indgå, at barnet står i en særlig situation efter en adoption, hvor der skal skabes tilknytning mellem barnet og adoptivfamilien, og hvor barnets behov for en stabil og sammenhængende dagligdag skal kunne opfyldes. Ligeledes vil de bagvedliggende årsager til, at der er truffet afgørelse om adoption uden samtykke, herunder manglende forældreevne, naturligt skulle indgå i vurderingen.

Hvis der er flere, der ansøger om samvær eller anden form for kontakt, vil dette skulle indgå som et særskilt element i vurderingen af barnets bedste, da det kan have betydning for mulighederne for at skabe en stabil dagligdag for barnet. Ligeledes kan dette forhold have afgørende betydning for vurderingen af hyppighed af og vilkår for eventuelt samvær eller anden form for kontakt.

Samvær eller anden kontakt vil f.eks. kunne være bedst for barnet, hvis der forud for adoptionen har været en betydningsfuld og positiv relation mellem barnet og den oprindelige slægtning, som ansøger om samvær eller anden kontakt, og det vurderes, at denne relation også fremover i barnets liv vil spille en positiv rolle.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. februar 2019 og var til 1. behandling den 26. februar 2019. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social-, Indenrigs- og Børneudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og børne- og socialministeren sendte den 23. oktober 2018 dette udkast til udvalget, jf. SOU alm. del – bilag 25. Den 6. februar 2019 sendte børne- og socialministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 7 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 24 spørgsmål til børne- og socialministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Karin Nødgaard (DF) nfm. Susanne Eilersen (DF) Karina Adsbøl (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)

Pernille Bendixen (DF) Morten Marinus (DF) Martin Geertsen (V) Carl Holst (V) Jane Heitmann (V) Hans Andersen (V)

Jan E. Jørgensen (V) Anni Matthiesen (V) Henrik Dahl (LA) Laura Lindahl (LA) Brigitte Klitskov Jerkel (KF)

Karen J. Klint (S) Magnus Heunicke (S) Orla Hav (S) Pernille Rosenkrantz-Theil (S) Troels Ravn (S) fmd.

Ane Halsboe-Jørgensen (S) Malou Lunderød (S) Finn Sørensen (EL) Pernille Skipper (EL) Torsten Gejl (ALT)

Marianne Jelved (RV) Lotte Rod (RV) Trine Torp (SF) Kirsten Normann Andersen (SF)

Inuit Ataqatigiit, Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Nunatta Qitornai (NQ)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurinn (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		